

Mindre bidrag

ET VISEREGISTER OG EN VISE

I lovhåndskriftet *Addimenta* 584, 4°, der indeholder »adskillige ældre love (foruden et trykt eksemplar af Sjællandske Lov fra 1576)«, findes et viseregister indført på en tom side (bl. 297v) mellem 2. og 3. bog i en afskrift af Jyske Lov fra slutningen af 1500tallet (jfr. Danmarks gamle Landskabslove, III, 1951, s. VIII).

Viseregistret, der består af 16 førstelinjer og et enkelt førstevers, er indført senere af en uøvet hånd, og netop skriftens noget usikre karakter gør det vanskeligt at datere den mere præcist. Det kan kun siges, at viseregistret ligesåvel kan være blevet indført omkr. 1700 som i perioden helt op til begyndelsen af 1800tallet.

Måske har man lov til at tro, at der her er tale om den pågældende mands eller kvindes eget repertoire af viser. For en sådan antagelse taler, at mens de 16 første viser blot er anført med deres førstelinjer, har skriveren citeret hele begyndelsesverset af den sidste vise. Dette kunne tyde på, at skriveren – blot for at udfylde en tom side i et gammelt håndskrift, som han var kommet i besiddelse af – har moret sig med at skrive en oversigt over alle de viser, han kunne. Og for at kunne udnytte hele siden, var det altså nødvendigt at citere noget mere af den sidst nedskrevne vise – da han åbenbart ikke kunne flere.

H. Grüner-Nielsen har ikke kendt dette viseregister i hele den tid, han redigerede sin del af teksttillæggene til Danmarks gamle Folkeviser. Han har blot kunne nævne registrets nr. 12 som tillæg til DgF 183 (bd. X, s. 496).

De øvrige numre, hvortil teksttillæg er udgivet, før registret blev fremdraget, bør have flg. bogstavsignaturer, jfr. omslagstekster til DgF X:8:

Registrets nr.	4	=	DgF 31 Cr
»	»	13	= DgF 57 øøø
»	»	6	= DgF 250 P

Følgende forkortelser er anvendt:

DgF = Danmarks gamle Folkeviser, 1853 ff, I–IX: Textbind ved Svend Grundtvig, Axel Olrik, H. Grüner-Nielsen. X: Teksttillæg ved H. Grüner-Nielsen, Karl-Ivar Hildeman, Erik Dal, Iørn Piø.

Da. Vi. = Danske Viser fra Adelsvisebøger og Flyveblade 1530–1630, I–VII, 1912–31, udg. af H. Grøner-Nielsen.

DFS = Dansk Folkemindesamling.

Sch = Nils Schiørring: Det 16. og 17. århundredes verdslige danske visesang, I–II, 1950.

Hskr.

- [1] En Viise Ville Vi nu siunge [Eft. A 58 De tolv skriftens tal; Sch. I, s. 69]
- [2] O Herre Gud fader i hemerig [Da. Vi. 314 Adam og Eva I; Sch. I, s. 62]
- [3] Der Jeg Var i Moeders lifue [Nyere gudelig vise; DFS 1929/30: X A nr. 12]
- [4] Suend Felding hand sider Paa [DgF 31 Cr Svend Felding]
- [5] I øster kongerige der liger en [Eft. A 5 Slottet i Østrig; Sch. I, s. 88]
- [6] Fisken dend tager sin Føde i [DgF 250 P Esbern og Sidsel]
- [7] De Bode de seile og hidze De Ror [DgF 486 Fæstemand løskøber Fæstemø ??]
- [8] Min skieben er ringe min
- [9] Det Var Albred Løche [DgF 397 Albret bortfører Bruden]
- [10] Ach, ach Hyrdening kom hid til mig [DgF 427 Knud Hyrde?]
- [11] Knud Hyrde hand kom fra Leding [DgF 427 Knud Hyrde]
- [12] Olmerkind Kom ridendes I Kongens [DgF 183 Bb Kvindemorderen]
- [13] Jeg ved vel huor der stander en [DgF 57 øøø Nattergalen]
- [14] Dan Kongen hand taller til
- [15] Det Vaar Rider af skonning
- [16] Huor Hafuer Du Verret saa [DgF 340 D Svend i Rosensgaard?]
- [17] Olluf Strungesøn
og den unge Haubor
de tiende Dennem saa lenge
Og alt udi konggard. [DgF 329 F Oluf Strangesøns dystrikt]

Iørn Piø.

Da jeg i januar 1962 på en optegnelsesrejse for Dansk Folkemindesamling til Falster besøgte den 81-årige Hansigne Lollike, Højet Alderdomshjem, viste det sig, at hun havde en del visebøger liggende som dels faderen, dels hun selv som barn havde skrevet, da de boede i Vester Kippinge.

Et af faderens små hæfter indeholdt revue- og bryllupssange samt en udvandringssang. Repertoiret var ret nyt og bestod bl. a. af: Edmund og Thora, Ved Lindens Fod, Axel og Inger, Vi Sejled' op ad Aaen etc. Nedenstående folkeviser stod mellem Tyroler Ferdinands Klagsang og Der er et yndigt Land. Visebogen er nu mikrofotograferet til Dansk Folkemindesamling.

Visen var endnu ikke fremkommet ved det i 1960 udgivne teksttillæg til DgF 238 Tærningsspillet, men må betegnes som selvstændig variant 238 Y. Den hører hjemme i variantgruppe II, B, D, L, M, N, O, P, Q, som af Erik Dal karakteriseres således: bådsmænd og jomfru spiller på hendes opfordring om en indsats.

1. »O hør du lille Sømand,
vad jeg vil sige dig:
Du har vel ikke lyst
til at spille med mig?«
2. »Nej jeg har ikke lyst
til at spille med dig,
For jeg har ikke Pennige
at sætte op med dig.«
3. »Saa sæt da op din [. .]
og saa din gamle Hat,
Saa sætter jeg min Jomfrudom,
den taer den aldrig fat.«
4. Den første Gang Gulterningen
paa Taffelbordet randt,
Den skønne Jomfru tabte
og du lille Sømand vand[!]
5. Den anden Gang Gulterningen
paa Taffelbordet rant,
Den skønne Jomfru tabte
og den lille Sømand vandt.
6. Den tredie Gang Gulterningen
paa Taffelbordet randt
Den skønne Jomfru talte [!]
og du lille Sømand vandt.
7. »O hør du lille Sømand,
hvad jeg vil sige dig:
Et Skib ud i Elben
det vil jeg give dig.«
8. »Et Skib ud i Elven [!]
det taar jeg, naar jeg kan,
Men jeg vil ha den Jomfrudom,
som jeg paa Terning vandt.«
9. »Og hør du lille Sømand,
vad jeg vil sige dig:
Min rødeste Gulkrone
den vil jeg give dig.«
10. »Den rødeste Gulkrone
det tar jeg, naar jeg kan,
Men jeg vil ha den Jomfrudom,
som jeg med Terning vandt.«
11. »O hør du lille Sømand,
vad jeg vil sige dig:
Mit halve Kongerige
det vil jeg give dig.«
12. »Dit halve Kongerige
det tar jeg, naar jeg kan,
Men jeg vil ha din Jomfrudom,
som du paa Terning vandt.«
13. Vor Jomfru gaar paa Gulvet,
hun kammer op sit Haar:
»Gud naade mig arme Pige
saadant Giftermaal jeg faar.«
14. Sømanden gaar paa Gulvet,
han klinger med sit Sværd:
»Ja du faar Giftermaal,
end du har nogensinde vært.
15. For jeg er ingen Sømand,
det kan du vel forstaa:
Jeg er den yngste Konge,
som fra England gaar.«
16. »Er du den yngste Konge,
som fra England gaar,
Saa tar jeg dig min Datter,
ja om jeg havde to.«

Ende.

A. Hjorth Rasmussen.